

MA Markkinaratkaisut / Taipale Olli

30.5.2018

[FG-O7-21/2]

Varttitaseen referenssir ryhmän kokous 3/2018

Aika Keskiviikko 30.5.2018 klo 09.00-13.30

Paikka Helsinki, Fingrid, Nh. Kopula

Läsnä Jari Aurojärvi, Pohjolan Voima Oy
Tom Backman, Fortum Markets Oy
Petteri Haveri, Energiateollisuus Ry
Jari Hokkanen, Energia Oy
Jonni Laine, eSett Oy
Jarmo Lapakko, EPV Energia Oy
Pasi Lintunen, Fingrid Datahub Oy
Tomi Mäkelä, Elenia Oy
Petteri Pakalén, Fingrid Oyj
Teija Pelkonen, UPM-Kymmene Oyj
Tomi Pesonen, Metsä Group
Jani Piipponen, Fingrid Oyj
Mika Potinkara, Sallilan Energia Oy
Jukka Rinta-Luoma, Fingrid Oyj
Saku Ruottinen, Caruna Oy
Samuli Saine, SPS Oy
Kaija Savolainen, Omakotiliitto ry
Tommi Riski, SOK-yhtymä
Ville Väre, Energiavirasto
Sari Wessman, Jyväskylän Energia Oy
Maria Joki-Pesola, Fingrid Oyj, pj
Olli Taipale, Fingrid Oyj, siht.

Poissa Jan Rönnback, Nord Pool Finland Oy

Käsitellyt asiat

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja esitti asialistaan muutoksen. Asialistalla muistion käsittely siirrettiin Pöyry Management Consulting Oy:n ("Pöyry") esityksen jälkeen. Asialistan muutos hyväksyttiin ilman kommentteja.

1 **Pöyryn selvitystyön tuloksia vaikutuksista, jos Suomi jättäytyy muiden Pohjoismaiden aikataulusta**

Fingrid on tilannut Pöyryltä selvityksen 15 minuutin taselvitysjakson käyttöönoton lykkäämisen markkinavaikutuksista, jonka tuloksia kokouksessa esiteltiin.

Selvityksessä keskityttiin säätösähkömarkkinoiden ja päivänsisäisten markkinoiden markkinavaikutuksiin. Selvitys perustui vuoden 2017 markkinadataan ja huomioon on otettu osittain muun muassa tuleva pohjoismainen ACE (Area Control Error) - tasehallintamalli sekä Olkiluoto 3:n lisäämä siirtokapasiteetti, joka vähentää pullonkauloja rajayhteyksissä. Pöyry tarkentaa tuloksia kesäkuussa valmistuvassa raportissaan.

Esitys herätti keskustelua sen rajauksista sekä kysymyksiä siitä, miten kaikki tulevat muutokset on otettu huomioon. Ryhmässä keskusteltiin muun muassa siitä, miten voimajärjestelmän tasapainottamisesta aiheutuvat kustannukset voitaisiin kohdentaa uuden ACE-mallin myötä, jos emme siirry samassa aikataulussa muiden Pohjoismaiden kanssa, minkä vuoksi suomalaiset toimijat tavoittelevat 60 minuutin tasetta, kun taas Suomen on tehtävä taseselvitys muiden Pohjoismaiden kesken 15 minuutissa. Fingrid lupasi laatia kuvauksen tasehallintamallin vaikutuksista Suomessa mikäli taseselvitysjakson pituudessa on eroa Pohjoismaiden välisen ja kansallisesti tehtävän taseselvityksen välillä.

Pöyryn pitämä esitys ja myöhemmin julkaistava lopullinen selvitystyö löytyvät tai tulevat löytymään varttitaseen internetsivuilta

(<https://www.fingrid.fi/sahkomarkkinat/sahkomarkkinoiden-tulevaisuus/varttitase/>).

2 Edellisen kokouksen muistio

Käytiin läpi edellisen kokouksen muistio. Muistioon tuli kaksi kommenttia. Kommentit koskivat SWOT-analyysin käsittelyä, varttitasetiimin muodostamista ja termin muuttamista.

- Keskusteltiin SWOT-analyysin jalostamisesta edellisen kokouksen keskusteluiden perusteella. Todettiin päivitetyn analyysin lähteneen muistion liitteenä ryhmän jäsenille.
- Ville Väre kommentoi kappaleen 4. Energiaviraston kyselyn tuloksissa olevassa lauseessa käytettyä sanaa derogaatiopäätös ja ehdotti sen korvattavan sanalla päätös. Ehdotus hyväksyttiin.

Nämä kommentit huomioiden kokouksen muistio hyväksyttiin.

3 Ajankohtaiset

Ajankohtaisissa asioissa esiteltiin referenssiryhmän uudet jäsenet. Pasi Lintunen aloitti Fingrid Datahub Oy:n varsinaisena jäsenenä ja hänen lisäkseen Jukka Rinta-Luoma sekä Petteri Pakalén vahvistavat jatkossa Fingridin varttitase-ryhmää.

Puheenjohtaja kertoi varttitasetiimin muodostamisesta. Varttitasetiimin työn fasilitoijaksi on valittu Korkia Oy ja projektia siellä johtaa Aki Toivanen. Varttitasetiimin muodostaminen on vielä kesken, sillä työmääräarvio 3-4 henkilötyöpäivää kuukaudessa on erityisesti pienissä yrityksissä merkittävä resurssi kohdennettavaksi varttitaseelle. Tällä hetkellä varttitasetiimiin on saatu osallistujia Helen Oy:ltä, Kuopion Energialta ja Pohjois-Karjalan Sähköltä. Yhteispohjoismaisesta HTR-hankkeesta kerrottiin ajankohtaisia uutisia ja Ruotsin sekä Norjan edistymisestä projektissa. Pohjoismaiset valvovat viranomaiset ovat yhdessä koostaneet ja lähettäneet kysymyslistan

kantaverkkoyhtiöille varttitaseeseen siirtymisen edellytyksistä. Ville Väre kertoi, että tarkoitus on kartoittaa Pohjoismaiden valmiuksia siirtyä varttitaseeseen. Kyselyyn on valmisteltu vastaukset ja ne on lähetetty viranomaisille. Ruotsissa Svenska Kraftnät on koonnut hankkeelle expert group:in, joka koostuu markkinatoimijoista, ja Norjassa Statnett on muodostanut referenssiryhmän.

Energiavirasto on käynnistänyt selvitystyön, jossa arvioidaan derogaatiokriteereiden täyttymistä Suomessa. Empower IM on valikoitunut selvityksen toteuttajaksi ja sitä ohjaa markkinatoimijoista koostuva asiantuntijaryhmä. Useimmat ryhmän jäsenet ovat myös referenssiryhmän jäseniä. Selvitys valmistuu syyskuussa.

Ajankohtaisten aiheiden lopuksi käytiin läpi edellisessä kokouksessa nousseita kysymyksiä. Puhtaan energian paketin vaikutus varttitaseeseen toteutusaikatauluun todettiin mahdolliseksi. Uusimmassa lausunnossa derogaatio-pykälä oli lisätty takaisin pakettiin, mutta lopullinen versio selvinnee vuoden loppuun mennessä. Toinen kysymys tuli alkuperätakuiden myöntämisprosesseista. Alkuperätakuun prosesseihin ei tule varttitaseesta sellaisia muutoksia, jotka näkyisivät asiakkaille.

4 **Energiateollisuus ry:n mittarikyselyn tulokset**

Petteri Haveri Energiateollisuus ry:stä kävi läpi ET:n verkkoyhtiöille kohdennetun kyselyn tuloksia. Kysely oli suunnattu ET ry:n jäsenistölle ja se tutki energiamittausta ja tietojärjestelmämuutoksia. Kyselyn kattavuus oli hyvä, sillä puolet kaikista verkkoyhtiöistä vastasi kyselyyn ja noin 2/3-osa kaikista sähkökäyttöpaikoista oli kyselyn vastausten piirissä.

Haverin esityksessä keskustelua käytiin rajapistemittausten volyymeistä ja energiamittauksen varttikyvykkyyden rajauksista. Rajapistemittausten määrä nähtiin olevan liian suuri kyselyn tuloksissa ja tältä osin esitystä vielä tarkennetaan.

Referenssiryhmässä jaettiin mielipide siitä, että varttimittaukseen siirtyisi ensi vaiheessa rajapistemittaukset ja yli 1 MVA:n tuotantolaitosten mittaus. Ryhmässä ei kuitenkaan päästy yhteisymmärrykseen kulutusmittausten rajauksista. Carunan Saku Ruottisen ja Petteri Haverin kanta on, että kulutuksen mittaukselle ei ensivaiheessa vaadita varttimittauksia lainkaan, vaan verkkoyhtiö voi itsenäisesti päättää mittareiden päivittämisestä ja vaihtamisesta. Kuluttajien näkemys on, että kulutukselle olisi syytä löytää raja, jotta kulutus voisi halutessaan osallistua markkinoille ja heidän taseselvityksensä olisi läpinäkyvä.

Yhteenvedona kyselyn tuloksista jäi vaikutelma, että suuremmat taloudelliset vaikuttimet eivät ole energiamittareissa vaan kyselyn osana olevissa tietojärjestelmämuutoksissa.

5 **Fingridin ehdotukset ja perustelut energiamittaukselle**

Olli Taipale esitteli Fingridin ehdotuksen ja perustelut varttitaseen energiamittauksesta. Esityksessä käytiin läpi energiamittauksen nykytilaa Suomessa, vaikutuksia mittauksen asteittaisesta siirtymisestä varttiin sekä Fingridin ehdotus perusteluineen mittareiden vaihto/päivytyslaajuudesta vuoden 2020 loppuun mennessä.

Fingrid ehdottaa ensivaiheessa varttitaseen mittauslaajuuden rajaukseksi seuraavia kohteita:

1. Tuotantomittaukset – Kaikki yli 1 MVA:n tuotantoyksiköt
 - Tehoraja ei vaadi uutta määrittelyä
 - Tuotantosuunnitelmat tarvitaan käyttövarmuuden hallinnan tarpeisiin
2. Rajapistemittaukset – Kaikki mittausalueiden väliset rajapistemittaukset
 - Lähtökohta varttitaseselvitykselle
 - Selkeä kokonaisuus
3. Kulutusmittaukset - Sähkönkäyttöpaikka, jonka mittauksen etusulake on suurempi kuin 3 x 63 ampeeria tulee varustaa mittauslaitteistolla, joka kykenee mittaamaan 15 minuutin mittausjaksollista mittausdataa
 - Tehoraja ei vaadi uutta määrittelyä
 - Tehokas siirtyminen varttimittaukseen edesauttaa kustannusten jakautumista oikein sähkömarkkinaosapuolten kesken

Esityksen pohjalta käytiin keskustelua tuotantosuunnitelmien tarpeesta varttitaseeseen siirryttäessä, suljettujen jakelu- ja kiinteistöverkkojen kohtelusta, sähköverojen määräytymisestä sekä varttimittauksen kattavuuden vaikutuksista tase- ja häviövirheeseen.

Koska ryhmä ei löytänyt yhteistä näkemystä energiamittauksen rajaamisesta, tulee Fingrid pyytämään referenssiryhmän jäsenyrityksiltä (mukaan lukien varajäsenten taustaorganisaatiot) lausunnot perusteluineen energiamittauksen rajaamisesta. Lausunnoista koostetaan yhteenveto.

6 Lounas

Pidettiin lounastauko.

7 Elenian kokemuksia ja näkemyksiä energiamittauksesta

Tomi Mäkelä esitteli Elenian alustavia analyysejä ja kokemuksia varttimittauksesta. Esityksessä käsiteltiin 60 minuutin mittausjakson jakamista 15 minuutin jaksoihin, mikä analyysin mukaan luo häviöhankinnan suojaukseen kustannusriskejä ja lisää näin häviökustannuksia jakeluverkkoyhtiölle. Esimerkissä oli viiden käyttöpaikan kokoinen jakeluverkko. Ryhmässä keskusteltiin mahdollisen kustannusvaikutuksen suuruusluokasta suhteessa esimerkiksi Pöyryn esittämiin kustannusvaikutuksiin koko sähkömarkkinalle.

MA Markkinaratkaisut / Taipale Olli

30.5.2018

[FG-O7-21/2]

8 Seuraavan kokouksen teema

Seuraava kokous on 5.9.2018. Se järjestetään Helsingissä (tarkempi kokouspaikka ilmoitetaan myöhemmin) ja siihen osallistuvat referenssiryhmän varsinaisten jäsenten lisäksi myös varajäsenet. Kokouksen jälkeen on luvassa illallinen. Kokouksen pääaihe on tietojärjestelmämuutokset. Fingrid valmistelee kokoukseen tausta-aineistoa, joka lähetetään referenssiryhmälle viikkoa ennen kokousta.

9 Muut asiat

Petteri Pakalén piti tiiviin esityksen toimialan tietojärjestelmämuutoksiin keskittyvästä selvitystyöstä. Petteri tulee tekemään haastatteluita alan toimijoille ja lähettää kyselyn referenssiryhmän taustaorganisaatioille. Lokakuussa pidetään ylimääräinen referenssiryhmän kokous, jonka aiheena on implementointisuunnitelma. Kutsu tähän kokoukseen lähetetään referenssiryhmän jäsenille mahdollisimman pian.

10 Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin noin 10 minuuttia aikataulusta myöhässä.

Liitteet

- Pöyry: 15 minuutin taseselvitysjakson käyttöönoton lykkäämisen markkinavaikutukset
- Ajankohtaista varttitaseesta
- Energiateollisuus ry: Verkkoyhtiö-kyselyn tulokset
- Fingridin ehdotukset ja perustelut varttitaseen energiamittaukselle
- Elenia: Elenian kokemuksia ja näkemyksiä energiamittauksesta
- Selvitystyö varttitaseen vaikutuksista toimialan tietojärjestelmiin
- Lausuntopyyntö referenssiryhmän jäsenille

Jakelu Referenssiryhmän jäsenet ja varajäsenet